

אג"ם תוה"ד 251
מח' היסטוריה
הד - 25
עותק מס'...מתוך...עותקים

המטה הכללי
אגף מודיעין
מד (מ/586.130.1) 7
י"ז בטבת תשל"ד
11 ינו' 1974
עותק מס' 78
מסמך זה מכיל 18 עמודים

נספח ב

סקירת מודיעין מיוחדת

מס' 4/74

מהלכים עיקריים של הצבא הסורי וחילות המשלוח

במלחמת 'יום הכיפורים'

(ארעי)

אג"ם תוה"ד 251
מח' היסטוריה
הד -
עותק מס'... מתוך... עותקים 25

היערכות הצבא הסורי ללחימה בצהרי 6 אוק' 73 (ראה מפה ל')

בצהרי ה-6 אוק' 73 היה הצבא הסורי ערוך כדלקמן:

1. ברצועת ההגנה הראשונה - 3 דיביזיות החי"ר במלואן (כלומר, כולל החטיבות המשורינות והממוכנות שלהן).
2. חטיבה משורינת עצמאית 51 נערכה בעורף דיביזיה חי"ר 9 (בביצות דלי, מזרחית לג'אסס).
3. חטיבה משורינת עצמאית 47, שהועברה מחומץ לחוית בין 31 ספט' ל-5 אוק' היתה ערוכה בעורף דיביזיה חי"ר 5, במרחב דעיל - אבתע (מדרום לשיח' מסכין).
4. דיביזיה משורינת 1 נשארה באיזור מחנות הקבע שלה שבכיסווה, ולא תפסה את רצועת ההגנה השנייה (מקום היערכותה במסגרת מערך חרום).
5. דיביזיה משורינת 3 קודמה מאיזור היערכותה הקבוע שבמרחב קטיפה - רחיבה (שמצפון מזרח לדמשק) ונערכה:
  - א. חטיבה משורינת 65 במערך הסבראני.
  - ב. חטיבה משורינת 81 (שהוכפפה, כאמור, לדיביזיה חי"ר 7) וחטיבה ממוכנת 15 במרחב קטנא - סעסע.
6. כוח רפעת אסד (סד"ג של חטיבה משורינת ועוד 2 גדודי קומנדו) היה ערוך באיזור דמשק. עוצמת הטנקים במערך זה היתה, איפוא:-
  - א. ברצועת ההגנה הראשונה ועורפה - כ-930 טנקים.
  - ב. במרחב קטנא ובאיזור כיסווה - 470 טנקים.
  - ג. באזור דמשק - כ-100 טנקים.
7. במרחב החזית נערכו ב-6 אוק' 115 סוללות חת"ם שדה, בינוני ומרגמות כבדות : הווה אומר - כל הארטילריה האורגנית של דיביזיות החי"ר, ובנוסף לכך 2 אגדי החת"ם המטכ"ליים שבסד"כ הסורי.

פירוט מהלכים

יום 6 אוק' וליל 6-7 אוק' (ראה מפות מ', נ')

שעת ה-ש' של המתקפה הסורית על רמת הגולן הייתה 061400 אוק' 73. מהלכי הפתיחה בוצעו בשני שלבים: הראשון - עד שעות הערב המאוחרות, והשני - משעות הערב ובמשך הלילה.

אג"ם תוה"ד 251
מח' היסטוריה
הד - 25
עותק מס'... מתוך... עותקים

- השלב הראשון כלל ריכוך ארטילרי והתקדמות של כוחות חי"ר מהחטיבות שבקו החזית:
1. כל חטיבת חי"ר קידמה בגזרתה צוות קרב מיוחד למעבר תעלת הנ"ט הישראלית, ובעקבותיה גדוד טנקים וכ-2 גדודי חי"ר (ע"ג נגמ"שים/משאיות, או רגלית). משימת החטיבות הייתה:
    - א. לפנות את שדות המוקשים שלפני מוצבינו הקדמיים.
    - ב. להכשיר מעבר ע"ג תעלת הנ"ט.
    - ג. לנסות ולכבוש את קו מוצבי הבט"ש לכל רוחב החזית (פרט למוצבים שעל שפת מצוק הרוקד, דרומית למוצב 116).

2. הישגי חטיבות החי"ר בשלב זה הוא:
  - א. חטיבות החי"ר שבצפון החזית (חטיבת חי"ר 68 ו-85) נכשלו במשימתן.
  - ב. חטיבות החי"ר שבמרכז החזית הצליחו חלקית במשימתן: חטיבת חי"ר 52 הצליחה אומנם להגיע למחנה התעסוקה בקוניטרה, אך נבלמה ונפגעה קשות; ואילו חטיבת חי"ר 33 הצליחה להשתלט על רכס שעפ-סינדיאן (אזור מוצב 111 מול כודנא).
  - ג. חטיבות החי"ר שבדרום החזית (חטיבות חי"ר 61 ו-112) לא הצליחו אומנם להשתלט על מוצבי הבט"ש, אך חדרו ונאחו באזור תל פרס - תל גוח'אדר - תל סקי, אף כי מרבית הטנקים שלהן הושמדו.

- השלב השני החל כאמור בשעות הערב של ה-6 אוק' ונמשך כלילה, כלהלן:
1. חדירתן לשטחנו של החטיבות המשורינות והממוכנות של דיביזיות החי"ר:
    - א. בגיזרה הצפונית (פיתחת קוניטרה) - חטיבה משורינת 78, ואחריה חטיבה ממוכנת 121, מדיביזית חי"ר 7. כיוון תנועתן הכללי היה מחאן ארנבה לעבר מרחב קוניטרה - תל שיחה (הר חרמונית). 2 החטיבות נבלמו על-ידי כוחותינו.
    - ב. בגיזרה המרכזית - חטיבה משורינת 43 מדיביזית חי"ר 9 נעה בציר כודנא ופנתה צפונה, במגמה להגיע לקוניטרה מדרום, ובעקבותיה חטיבה משורינת 51 עצמאית (ת"פ דיביזיה חי"ר 9) שנעה לעבר תל יוסיפון. חטיבה 43 נבלמה על-ידי כוחותינו והושמדה ברובה, ואילו חטיבה 51 הצליחה לחדור ולהגיע לאזור תל יוסיפון.
    - ג. בגיזרה הדרומית חטיבה משורינת 46 נעה בציר רפיד לעבר חושניה; במקביל נעה חטיבה ממוכנת 132 דרך ציר הנפט לעבר אל-על. חטיבה 46 הצליחה להגיע לחושניה וחטיבה 132 עד אזור רמת מגשימים - אל-על.

2. דיביזיה משורינת 1 קודמה מאזור כסוה ע"ג שרשרות ונערכה במרחב ג'אסס - נוא (תחילת תנועת הדיביזיה - 061400).

3. חטיבה 81 מדיביזיה משורינת 3 תפשה את מערכי חטיבה משורינת 78 - שבעורף דיביזית חי"ר 7, באזור תל שמס.

אג"ם תוה"ד 251
מח' היסטוריה
הד - 25
עותק מס'...מתוך...עותקים

4. בשעות אחה"צ (לוח זמנים מדוייק טרם ברור) נכבש מוצב החרמון הישראלי.

5. הסורים יכלו לטכס לעצמם את שלב הפתיחה כמוצלח: הצליחו לחדור במרכז ודרום החזית, ולהשתלט על מוצב החרמון, אך נכשלו בצפון החזית.

יום 7 אוק' (ראה מפה ס')

במשך היום חלו ההתפתחויות העיקריות הבאות:

1. בצפון החזית (גיזרת דיביזיה חי"ר 7) - חידשו, בשעות הבוקר, חטיבה משורינת 78 וחטיבה ממוכנת 121 את מתקפתם לעבר קוניטרה ובוקעתה. בשלב זה הצטרף אליהם גדוד טנקים מכוח רפעת אסד. לקראת הצהריים נהדף הכוח המשוריין, לאחר שסבל אבידות רבות. כוחות החי"ר של דיביזיה 7 המשיכו לתקוף את מוצבינו כל אותו יום ללא הצלחה.

2. במרכז החזית - כוחות חי"ר מדיביזיה חי"ר 9 התבססו על קו המוצבים הקדמיים של כוחותינו (110, 111, 112 ברכס שעפ-סינדיאן - תל עכאשה). חטיבה משורינת 43, שנבלמה עוד בליל 6-7 אוק' לאחר שסבלה אבידות, חדלה כנראה להוות כוח עצמאי החל מה-7 אוק' בבוקר.

3. במרכז ובדרום החזית - החטיבות המשורינות של דיביזיה חי"ר 5 (וכן חטיבה משורינת 51) הצליחו להגיע בכיוון מערב עד כפר נפח וקצביה (7 ק"מ מערבית לחושניה) ועד רמת מגשימים בכיוון דרום-מערב. במשך כל שעות הבוקר ניהלו כוחות אלו קרבות לשמירת השגיהם בשטח. משעות הצהריים ועד שעות הערב המאוחרות הוכנסו לזירת הקרב של חושניה - כפר נפח, יחידות דיביזיה משורינת מס' 1, כדי ליצב את ההישג ולהרחיבו מערבה:

א. חטיבה משורינת 91 נכנסה דרך ציר נוא - רפיד לעבר חושניה - תל יוסיפון - סינדיאנה - כפר נפח.

ב. חטיבה ממוכנת 58 נכנסה לאחר חטיבה 91 ותפשה בשעות הלילה מערך קרקעי באיזור חושניה.

ג. הגם שאין בידינו פרטים מדוייקים לגבי מהלכי חטיבה משורינת 76 מדיביזיה משורינת 1, הרי להערכתנו הוכנסה גם חטיבה זו, או חלקה, דרך ציר רפיד לאיזור ההבקעה המרכזי (חושניה - כפר נפח).

4. עוד לפני כניסתה של דיביזיה משורינת 1 לקרב החלה חטיבה משורינת 47 לנוע בשעות הבוקר מאזור דלעיל - אבתא לעבר קו הגבול דרך ציר הנפט. בשעות הצהריים חצתה החטיבה את קו הגבול, במטרה להגיע לאזור אל-על. בגלל טעות בניווט, כנראה, התפצלו כוחותיה לשני מאמצים:

א. גדוד מוגבר, בפיקוד הרמ"ט, נע בציר הכביש דרומה והגיע בשעות הלילה לאזור שמצפון לאל-על.

אג"ס תוה"ד 251
 מח' היסטוריה
 הד - 25
 עותק מס'... מתוך... עותקים

ב. גדוד מוגבר, בפיקוד המח"ט, סטה מערבה ונע בציר מזרע קוניטרה דרומה מערבה, לעבר הכנרת. כוח זה נבלם ע"י כוחותינו בשעות הערב באיזור שממערב למזרע קוניטרה, בהיותו במרחק של כ-7 ק"מ מהכנרת.

יום 8 אוק' 73

בשעות הלילה של ה-7 8 אוק' 73 לא היתה לחימה. הכוחות שחדרו לשטחנו התארגנו ותחזוקו במרחב תל יוסיפון - חושניה - סינדיאנה.

1. לקראת שחר הסתמנה תמונת המצב הבאה:

א. בגזרה הדרומית:

- 1) במרחב תל-יוסיפון-חושניה-סינדיאנה-צומת כודנה נערכה דיביזיה משורינית 1 (חטיבות משורינית 91, 76, וחטיבה ממוכנת 58) ועוד שאריות של חטיבות משוריניות 46 ו-51, כאשר מפקדת הדיביזיה בתל פורה (מערכת לצומת כודנה).
- 2) באזור הספין - אל-על נערכו כוחות מחטיבה משורינית 47 וחטיבה ממוכנת 132, בעוד חלק מחטיבות חי"ר 112 ו-61 ערוכות באזור תל ג'וחאדר - תל סקי.

ב. בגיזרה המרכזית:

כוחות חי"ר מדיביזיה חי"ר 9 החזיקו בקו הבט"ש של כוחותינו ברכס שעפ סינדיאן.

ג. בגיזרה הצפונית:

לא היו כוחות סוריים משמעותיים בשטחנו, למעט מוצב החרמון

2. במשך שעות האור של ה-8 אוק':

א. בגיזרה הצפונית:

(אזור מוצבינו 104 ו-105) תקפו כוחות קטנים של שריון וחרמ"ש סוריים, ככל הנראה משרידי החטיבה המשורינית והחטיבה הממוכנת של דיביזיה חי"ר 7.

ב. בגזרה המרכזית:

ניהלו הסורים קרבות קשים עם כוחותינו, במאמץ לקיים את הישגם הבולט באזור חושניה. במסגרת זאת נעשה נסיון סורי לקדם כוח שריון בציר יהודיה, שנבלם לאחר זמן קצר.

ג. במרחב ג'וחאדר - חספין - אל-על:

נוהלו קרבות עם כוחותינו, בהם 'נשחקו' חטיבה משורינית 47, חטיבה ממוכנת 132 וכן כוחות חי"ר שהיו באיזור. כוחותינו השתלטו על איזור ג'וחאדר, בעוד אזור תל פארס הוחזק עדיין על-ידי יחידות נסוגות של כוחות סוריים אלה.

3. בערב יום ב, 8 אוק', החלה חטיבה משורינית 81 לנוע לתקיפה באזור פיתחת קוניטרה. היא תקפה עם שחר, בנסיון לחדש את המאמץ ההתקפי של דיביזיה חי"ר 7.